

1 Kakšni so pogoji za razvezo zakonske zveze?

V bolgarskem pravu so priznani naslednji načini prenehanja zakonske zveze na podlagi razveze:

sporazumna razveza zakonske zveze na podlagi členov 50 in 51 družinskega zakonika (Semeen kodeks);

razveza zakonske zveze na podlagi tožbenega zahtevka zaradi resne in nepopravljive nevdržnosti zakonske zveze na podlagi člena 49 družinskega zakonika;

nekrivdna razveza zakonske zveze na podlagi tožbenega zahtevka zaradi resne in nepopravljive nevdržnosti zakonske zveze ob predložitvi sporazuma med zakoncema na podlagi člena 49(4) družinskega zakonika.

Pri sporazumni razvezi zakonske zveze oba zakonca vložita skupni zahtevek pri okrajnem sodišču (rayonen sad), s katerim predložita sporazum na podlagi člena 50 družinskega zakonika. V njem morata urediti vprašanja stalnega prebivališča otrok, izvajanja roditeljske pravice, stikov z otroki in njihovega preživljanja, delitve premoženja, uporabe družinskega doma, preživnine med zakoncema in priimka. Sporazum mora potrditi sodišče, potem ko preveri, ali so zaščitene koristi otrok. Če ugotovi, da je sporazum pomanjkljiv ali da koristi otrok niso ustrezno zaščitene, določi rok za odpravo pomanjkljivosti. Če pomanjkljivosti niso odpravljene v roku, sodišče zavrne zahtevek za razvezo zakonske zveze.

V primeru razveze zakonske zveze na podlagi tožbenega zahtevka zaradi resne in nepopravljive nevdržnosti zakonske zveze zahtevek vloži eden od zakoncev. Prouči ga okrajno sodišče (rayonen sad), ki je krajevno pristojno glede na kraj stalnega prebivališča nasprotne stranke. Sodišče mora po uradni dolžnosti odločiti o vprašanju krivde za nevdržnost zakonske zveze in o izvajanju roditeljske pravice, stikov z otroki, rojenimi v zakonski zvezi, in preživnini zanje, delitvi premoženja, uporabi družinskega doma, preživnini med zakoncema in uporabi možnega priimka. Ta pravila se uporabljajo, če stranki nista sklenili dogovora o ureditvi premoženjskih razmerij med zakoncema, s katerim so zgoraj navedena razmerja urejena v primeru razveze zakonske zveze. V primeru razveze zakonske zveze na podlagi tožbenega zahtevka lahko zakonca izjavita, da sta se sporazumela o vprašanih izvajanju roditeljske pravice, stikov z otroki, rojenimi v zakonski zvezi, in preživnini zanje, delitve premoženja, uporabe družinskega doma, preživnine med zakoncema in uporabe možnega priimka. Sodišče odloči o vprašanju krivde samo na izrecno zahtevo stranke ali strank v postopku, kljub temu pa mora ugotoviti obstoj razlogov za prenehanje zakonske zveze, in sicer resno in nepopravljivo nevdržnost.

2 Kakšni so razlogi za razvezo zakonske zveze?

Za sporazumno razvezo zakonske zveze:

Podlaga za izdajo odločbe o sporazumni razvezi zakonske zveze je izjava zakoncev, da resno in nepreklicno soglašata s prenehanjem zakonske zveze.

Sodišče ne prouči njenih razlogov za prenehanje zakonske zveze.

Za razvezo zakonske zveze na podlagi tožbenega zahtevka:

Podlaga za izdajo odločbe o razvezi zakonske zveze na podlagi tožbenega zahtevka je resna in nepopravljiva nevdržnost zakonske zveze. Pravna opredelitev „resne in nepopravljive nevdržnosti zakonske zveze“ ne obstaja. V skladu s pravno teorijo in razlagalno sodno prakso vrhovnega kasacijskega sodišča (Varhoven kasatsionen sad) gre za resno in nepopravljivo nevdržnost zakonske zveze, če zakonska zveza formalno obstaja, vendar je izgubila ves pomen, ki se ji pripisuje z javno moralo in pravom. Resna in nepopravljiva nevdržnost zakonske zveze je objektivna okoliščina, ki jo je treba dokazati v vsakem primeru posebej. Dopustna so vsa dokazna sredstva, vključno z ustnimi izpovedbami. Pravo ne določa absolutnih pogojev za resno in nepopravljivo nevdržnost zakonske zveze. Sodna praksa priznava, čeprav seznam ni izčrpen, prešuštvo, dolgotrajnejše dejansko prenehanje življenjske skupnosti, čezmerno uživanje alkohola in drugih opojnih substanc, fizično in psihično mučenje ter vztrajno zanemarjanje družine. Z novim družinskim zakonikom se ne zahteva več, da mora sodišče po uradni dolžnosti odločiti o vprašanih krivde za nevdržnost zakonske zveze, razen če stranka ali stranki izrecno zahtevata odločitev o tem. Če ni sporazuma, krivda ostane odločilnega pomena za odločitev o vprašanih izvajanju roditeljske pravice, stikov z otroki, rojenimi v zakonski zvezi, in preživnini zanje ter uporabe družinskega doma.

3 Katere so pravne posledice razveze, kar zadeva:

3.1 osebne odnose med zakoncema (na primer priimek);

Sodišče lahko po razvezi zakonske zveze odloči, da se ohrani priimek, izbran ob sklenitvi zakonske zveze, lahko pa na predlog enega od zakoncev temu spremeni priimek v priimek, ki ga je imel pred njeno sklenitvijo. Drugi zakonec ne more ugovarjati zahtevku za ohranitev priimka, izbranega ob sklenitvi zakonske zveze, ali zahtevku za ponovno uporabo priimka, ki ga je imel zadevni zakonec pred sklenitvijo zakonske zveze.

3.2 razdelitev premoženja zakoncev;

Novi družinski zakonik določa več mogočih ureditev premoženjskih razmerij med zakoncema med trajanjem zakonske zveze: zakonsko ureditev skupnega premoženja; zakonsko ureditev ločenega premoženja in pogodbeno ureditev.

1. Ureditev skupnega premoženja med zakoncema pomeni nedeljivo skupno lastništvo nad celotnim premoženjem, vključno z gotovinskimi vlogami, pridobljenim med trajanjem zakonske zveze. Premoženje je v skupni lasti obeh zakoncev ne glede na to, pod katerim imenom je bilo pridobljeno, če je bilo pridobljeno s skupnim prispevkom obeh zakoncev. Skupni prispevek zakoncev je lahko denarni vložek, delo, skrb za otroke ali gospodinjstva opravila. Domneva se skupni prispevek, razen če se dokaže nasprotno. V skladu z veljavnim družinskim zakonikom (sprejetim leta 2009) gotovinske vloge niso več del skupnega premoženja.

Osebnostno premoženje vsakega zakonca sestavljajo premoženje, pridobljeno pred sklenitvijo zakonske zveze, ter dediščina in darila, pridobljena med trajanjem zakonske zveze. Premičnine (premično premoženje), ki jih je zakonec med trajanjem zakonske zveze pridobil za običajno osebno uporabo ali opravljanje svojega poklica, se štejejo za osebno premoženje.

Po razvezi zakonske zveze se skupno premoženje spremeni v navadno premoženje.

2. Ureditev ločenega premoženja:

Pravice, ki jih je vsak zakonec pridobil med trajanjem zakonske zveze, so njegove osebne pravice, ob prenehanju zakonske zveze na podlagi tožbenega zahtevka pa je vsak zakonec upravičen do dela vrednosti pravic, ki jih je drugi zakonec pridobil med trajanjem zakonske zveze, in sicer v obsegu, v katerem je prvi zakonec prispeval s svojim delom, finančnimi sredstvi, skrbjo za otroke, gospodinjstvi opravili ali kako drugače. Izdatke za potrebe družine krijeta oba zakonca; zakonca sta solidarno odgovorna za obveznosti, prevzete za tekoče potrebe družine.

3. Pogodbena ureditev:

Na podlagi novega družinskega zakonika lahko zakonca skleneta dogovor o ureditvi premoženjskih razmerij med zakoncema, ki je nova možnost v bolgarskem pravu. Skleneta ga lahko pred sklenitvijo zakonske zveze ali med njenim trajanjem. Pogoji dogovora o ureditvi premoženjskih razmerij med zakoncema so omejeni na razdelitev premoženja med zakoncema, kot so: pravice strank do premoženja, pridobljenega med trajanjem zakonske zveze; pravice strank do premoženja, ki sta ga imeli v lasti pred sklenitvijo zakonske zveze; način upravljanja in razpolaganja s premoženjem, vključno z družinskim domom; delitev izdatkov in obveznosti med strankama; premoženjske posledice v primeru razveze zakonske zveze; preživljanje zakoncev med trajanjem zakonske zveze in v primeru razveze; preživnina za otroke, rojene v zakonski zvezi. Določba, na podlagi katere se premoženje, ki ga je ena od strank pridobila pred sklenitvijo zakonske zveze, spremeni v skupno premoženje zakoncev, ni dopustna. Dogovor o ureditvi premoženjskih razmerij med zakoncema ne sme vsebovati določb o ureditvi v primeru smrti, razen kar zadeva deleža zakoncev na dogovorjenem skupnem premoženju ob delitvi. Zakonska ureditev premoženjskih razmerij med zakoncema se uporablja za vsa premoženjska razmerja, ki niso urejena z dogovorom o ureditvi premoženjskih razmerij med zakoncema.

Ne glede na ureditev, ki jo izbereta zakonca, se splošna ureditev uporablja za razpolaganje z družinskim domom, to pomeni, da je za razpolaganje z družinskim domom, ki sestavlja osebno premoženje enega od zakoncev, potrebno soglasje drugega zakonca, razen če imata zakonca v lasti še en dom, ki je v skupnem lastništvu ali osebni lasti vsakega od njiju. Če takega soglasja ni, je razpolaganje mogoče z dovoljenjem okrajnega sodnika, če se dokaže, da razpolaganje ni v škodo otrok, ki še niso polnoletni, in družine. Če po izdaji odločbe o razvezi zakonske zveze zakonca družinskega doma ne moreta ločeno uporabljati, sodišče dodeli njegovo uporabo enemu od njiju, če ta to zahteva in potrebuje nastanitev. Če so se v zakonski zvezi rodili otroci, ki še niso polnoletni, sodišče po uradni dolžnosti odloči o uporabi družinskega doma in lahko njegovo uporabo dodeli zakoncu, ki mu je bilo dodeljeno izvajanje roditeljske pravice, dokler izvaja to pravico.

Po razvezi zakonske zveze nekdanja zakonca prenehata biti zakonita dediča drug drugega in izgubita vse pravice na podlagi ureditve za primer smrti. Po razvezi zakonske zveze se lahko zahteva vračilo daril precejšnje vrednosti, ki jih je eden od zakoncev v povezavi z zakonsko zvezo ali med njenim trajanjem prejel od drugega zakonca ali njegovih bližnjih sorodnikov, razen če je to v nasprotju z javno moralo. Zahtevek za vrnitev darila se lahko vložijo najpozneje v enem letu po izdaji odločbe o razvezi zakonske zveze.

Zakonska ureditev premoženjskih razmerij med zakoncema se uporablja, kadar osebi, ki sklepa zakonsko zvezo, nista izbrali ureditve svojih premoženjskih razmerij in če gre za mladoletni osebi ali osebi z omejeno poslovno sposobnostjo. Ureditev premoženjskih razmerij se vnese v register premoženjskih razmerij med zakonci. Ureditev premoženjskih razmerij se lahko med trajanjem zakonske zveze spremeni. Zaznamek o spremembi se vnese v evidenco civilnih porok in register. Dogovori o ureditvi premoženjskih razmerij med zakoncema in veljavna ureditev premoženjskih razmerij med zakoncema se vnesejo v centralni elektronski register pri agenciji za registre. Register je javno dostopen. Kadar eden od zakoncev ali oba skleneta posel s tretjo osebo in ureditev premoženjskih razmerij ni vpisana v register, se uporablja zakonska ureditev premoženjskih razmerij med zakoncema.

3.3 mladoletne otroke zakoncev;

Uveljavljen pravni izraz v bolgarski zakonodaji je „izvajanje roditeljske pravice“.

Sodišče mora v odločbi o razvezi zakonske zveze odločiti o vprašanih izvajanju roditeljske pravice, stikov z otroki, rojenimi v zakonski zvezi, in preživnine zanje ter uporabe družinskega doma. Pri tem upošteva koristi otrok. Sodišče odloči, kateri od zakoncev mora izvajati roditeljsko pravico, pri čemer določi ukrepe v zvezi z izvajanjem te pravice, stiki med otroki in starši ter preživnino za otroke. Pri odločanju, kateri od staršev bo izvajal roditeljsko pravico, presoja vse okoliščine, povezane s koristmi otrok, pri čemer zasliši starše in otroke, če so starejši od deset let.

3.4 obveznost plačevanja preživnine drugemu zakoncu?

Na podlagi člena 83 družinskega zakonika se preživnina dodeli samo zakoncu, ki ni kriv za razvezo zakonske zveze. Preživnina se plačuje največ tri leta po prenehanju zakonske zveze, razen če sta se stranki dogovorili za daljše obdobje. Sodišče lahko to obdobje podaljša, če je nekdanji zakonec, ki prejema preživnino, v posebnih težavah in lahko drugi zakonec plačuje preživnino brez večjih težav. Pravica nekdanjega zakonca do preživnine preneha s sklenitvijo nove zakonske zveze. V praksi so primeri, ko se nekdanjim zakoncem dodeli ali odredi plačevanje preživnine, izjemno redki.

4 Kaj pravni izraz „prenehanje življenjske skupnosti“ dejansko pomeni?

Pojem prenehanje življenjske skupnosti v veljavni bolgarski zakonodaji ne obstaja.

V sodni praksi dejansko prenehanje življenjske skupnosti pomeni samo, da zakonca niti ne živita skupaj niti nimata skupnega gospodinjstva. To ne pomeni isto kot „prenehanje življenjske skupnosti“.

5 Kakšni so pogoji za prenehanje življenjske skupnosti?

Glej vprašanje 4.

6 Katere so pravne posledice prenehanja življenjske skupnosti?

Glej vprašanje 4.

7 Kaj izraz „razveljavitev zakonske zveze“ dejansko pomeni?

Veljavno bolgarsko pravo uporablja pojem „razveljavitev zakonske zveze“. Razveljavitev je eden od načinov, ki jih bolgarsko pravo določa za prenehanje zakonske zveze. Razveljavljena zakonska zveza ima vse pravne posledice veljavne sklenitve zakonske zveze, dokler ne preneha na podlagi sodnega postopka. Zakonsko zvezo je mogoče razveljaviti samo v sodnem postopku: na ničnost zakonske zveze se je mogoče sklicevati šele, ko odločbo o njej izda sodišče.

8 Kakšni so pogoji za razveljavitev zakonske zveze?

Zakonska zveza se razveljavi, če je eden od zakoncev:

sklenil zakonsko zvezo pred dopolnjenim osemnajstim letom starosti oziroma, če je bil starejši od šestnajst let, brez dovoljenja sodišča ;

še vedno v zakonski zvezi z drugo osebo;

razglašen za poslovno nesposobnega ali trpi za duševno boleznijo ali duševno motnjo, zaradi katere bi lahko bil razglašen za poslovno nesposobnega;

zaradi svoje bolezni resno ogroža življenje ali zdravje svojih potomcev ali drugega zakonca, razen če je zaradi njegove bolezni ogrožen samo drugi zakonec, ki se tega zaveda;

neposredni prednik ali potomec drugega zakonca;

brat ali sestra, nečak, nečakinja ali drug sorodnik v stranski črti drugega zakonca do četrtega kolena, vključno z drugim zakoncem;

posvojitelj ali posvojenec drugega zakonca;

prisiljen v sklenitev zakonske zveze zaradi resne in neposredne grožnje njegovemu življenju, zdravju ali časti oziroma življenju, zdravju ali časti njegove družine.

9 Katere so pravne posledice razveljavitve zakonske zveze?

Ovisno od napake lahko zahtevek za razveljavitev zakonske zveze vložijo zakonci, na katerega ta napaka vpliva; vložijo ga lahko tudi državni tožilec, zakonec iz prve zakonske zveze ali državni tožilec in zakonec. V členu 97 družinskega zakonika so izrecno in izčrпно navedeni osebe, ki imajo pravico vložiti tožbo za razveljavitev zakonske zveze, in roki za njeno vložitev.

Posledice razveljavitve zakonske zveze so enake posledicam razveze zakonske zveze, kar zadeva osebna in premoženjska razmerja med zakoncema ter razmerja med zakoncema in njunimi otroki. Pri razveljavitvi zakonske zveze je slaba vera enakovredna krivdi v primeru razveze zakonske zveze. Za otroke, spočete ali rojene med trajanjem zakonske zveze, ki je bila pozneje razveljavljena, se šteje, da so rojeni v zakonski zvezi, in zanje velja domneva očetovstva.

10 Ali obstajajo alternativni zunajsodni načini reševanja sporov v zvezi z razvezo zakonske zveze, pri katerih ni treba začeti postopka pri sodišču?

Edini način za prenehanje zakonske zveze z razvezo zakonske zveze je vložitev tožbenega zahtevka ali vloge pri sodišču.

Če se stranki odločita za mediacijo, se sodni postopek prekine.

11 Kje je treba vložiti zahtevek (tožbo) za razvezo/prenehanje življenjske skupnosti/razveljavitve zakonske zveze? Katere formalnosti je treba upoštevati in katere dokumente moram priložiti zahtevku?

Okrajno sodišče (rayonen sad) je kot sodišče prve stopnje naravno pristojno za obravnavo tožbenih zahtevkov za razvezo zakonske zveze iz krivdnih razlogov in za razveljavitve. Ta sodišča obravnavajo tudi zahtevke za sporazumno razvezo zakonske zveze. Zahtevek je treba vložiti pri sodišču, ki je pristojno glede na kraj stalnega prebivališča nasprotne stranke. Sodišču pristojnosti ni treba preveriti po uradni dolžnosti, vendar mora zadevo predložiti pristojnemu sodišču, če nasprotna stranka vloži ugovor v roku za odgovor na zahtevek.

Stranka, ki zahteva razvezo zakonske zveze, mora biti osebno navzoča na sodni obravnavi. V primeru sporazumne razveze zakonske zveze morata biti osebno navzoči obe stranki. V primeru neopravičene odsotnosti z obravnave se postopek ustavi.

Zamudna sodba v zadevah glede zakonskih sporov ni mogoča.

12 Ali lahko dobim pravno pomoč za kritje stroškov postopka?

Stranki v postopku za razvezo zakonske zveze lahko dobijo pravno pomoč pod običajnimi pogoji zagotavljanja pravne pomoči, ki so določeni v zakonu o pravni pomoči (Zakon za Pravna Pomošt).

13 Ali je mogoče vložiti pritožbo zoper odločbo v zvezi z razvezo/prenehanjem življenjske skupnosti/razveljavitvijo zakonske zveze?

Zoper odločbo o sporazumni razvezi zakonske zveze se ni mogoče pritožiti.

Ko je stranki vročena odločba o tožbenem zahtevku za razveljavitve ali razvezo zakonske zveze, lahko v dveh tednih vloži pritožbo pri okrožnem sodišču. Odločba o razvezi zakonske zveze začne veljati, tudi če je bila zoper del, ki se nanaša na krivdo, vložena pritožba.

14 Kaj je treba storiti, da bo odločba o razvezi/prenehanju življenjske skupnosti/razveljavitvi zakonske zveze, ki jo je izdalo sodišče v drugi državi članici, priznana v tej državi članici?

V takem primeru se uporablja Uredba Sveta (ES) št. 2201/2003, kakor se izvaja s členom 621 zakonika o civilnem postopku (Grazhdanski protsesualen kodeks). Organ upošteva sodno odločbo ali drug instrument, ki se mu predloži, in sicer kot dvojniki, ki ga overi sodišče, ki je izdalo odločbo, s priloženim potrdilom, če tako zahteva akt Evropske unije. Pristojni organ za registracijo priznava sodne odločbe, ki spadajo na področje uporabe člena 21(2) Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000.

Zainteresirana stranka lahko zahteva priznanje sodne odločbe po postopku iz člena 623 zakonika o civilnem postopku pri okrožnem sodišču, ki je pristojno za kraj stalnega prebivališča nasprotne stranke ali njenega sedeža ali, kadar nasprotna stranka nima stalnega prebivališča ali sedeža na ozemlju Republike Bolgarije, pri okrožnem sodišču, ki je pristojno za kraj stalnega prebivališča ali sedež zainteresirane stranke. Če zainteresirana stranka nima niti stalnega prebivališča niti sedeža na ozemlju Republike Bolgarije, se zahtevek vloži pri mestnem sodišču v Sofiji.

15 Pri katerem sodišču je treba vložiti zahtevek za izpodbijanje priznanja odločbe o razvezi/prenehanju življenjske skupnosti/razveljavitvi zakonske zveze, ki jo je izdalo sodišče v drugi državi članici? Kateri postopek se uporablja v teh primerih?

V tem primeru se uporablja Uredba Sveta (ES) št. 2201/2003, kakor se izvaja s členoma 622 in 623 zakonika o civilnem postopku.

Stranka, ki nasprotuje priznanju odločbe, se lahko pritoži zoper sklep o priznanju ali, če je primerno, zoper sklep o izvršitvi odločbe. Pritožba zoper sklep se lahko vloži pri pritožbenem sodišču v Sofiji. Zoper odločbo pritožbenega sodišča v Sofiji se lahko vloži pravno sredstvo glede pravnih vprašanj le na vrhovnem kasacijskem sodišču.

16 Katero pravo se uporablja v postopkih razveze zakonske zveze med zakoncema, ki ne prebivata v tej državi članici ali imata različno državljanstvo?

Uredba Sveta (EU) št. 1259/2010 z dne 20. decembra 2010 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti.

Kadar se zgoraj navedena uredba ne uporablja, se uporablja zakonik o mednarodnem zasebnem pravu (Kodeks na mehdunardnoto chastno pravo) (KMCP).

Za razveljavitve zakonske zveze se uporabi pravo kraja, v katerem je bila zakonska zveza sklenjena.

Osebna razmerja med zakoncema se uredijo z njunim skupnim nacionalnim pravom. Če imata različno državljanstvo, se uredijo s pravom države, v kateri imata skupno običajno prebivališče. Če tega ni, se razmerja med njima uredijo s pravom države, s katero sta oba zakonca skupaj najtesneje povezana. Premoženjska razmerja med zakoncema se uredijo s pravom, ki se uporablja za osebna razmerja med njima.

Za razvezo med zakoncema, ki imata isto tuje državljanstvo, se uporabi pravo države, katere državljanstvo imata ob vložitvi zahtevka za razvezo zakonske zveze. Za razvezo med zakoncema, ki imata različno državljanstvo, se uporabi pravo države, v kateri imata ob vložitvi zahtevka za razvezo zakonske zveze skupno običajno prebivališče. Če zakonca nimata skupnega običajnega prebivališča, se uporabi bolgarsko pravo.

Zadnja posodobitev: 09/09/2020

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Zaradi izstopa Združenega kraljestva iz Evropske unije države članice posodablajo strani z nacionalno vsebino na tem spletišču. Če spletna stran vključuje vsebino, ki še ne odraža izstopa Združenega kraljestva, je nenamerna in jo bomo ustrezno odpravili.